

Horváth Ágnes

A Budapest-Belvárosi Főplébániatemplom ének- és zenekarának repertoárja az 1943/1944-es egyházi évben

Az 1940-es évek elejének repertoárját feltáró kutatás alapja a templom kottatárában megőrzött két *Műsor-rend* füzet. 1942. február 8-tól 1944. december 26-ig² mutatják be a liturgikus szolgálatok (a 10 órás nagymise és a déli mise) énekelt anyagát.³

Horváth Ágnes zenetanár, okleveles egyházzeneész, az ELTE BTK Zenei Tanszékének tanársegédje, a LFZE egyházzenei mesteriskolájának hallgatója, a Belvárosi Főplébániatemplom helyettes kántora. A jelen tanulmány a Belvárosi Főplébániatemplom XX. századi egyházzenei repertoárját bemutató cikksorozat második része.¹

Bár a Belvárosi Főplébániatemplom XX. századi egyházzenei életével foglalkozó tanulmány sorozat előző részében megtalálható a templom ének- és zenekarának részletes leírása, mégis —röviden— újból foglalkozunk vele, feltárva a kutatás újabb eredményeit.

A Belvárosi Főplébániatemplomban —hasonlóan a Szent István-bazilikához és a Budavári Koronázó (Mátyás) templomhoz— az 1940-es években a székesfőváros mint kegyúr által fizetett, szakképzett tagokból álló kórus és zenekar működött.⁴ Az énekkar teljes státussal rendelkező tagjainak száma az 1943. szeptember 28-án kelt, 392.445 számú polgármesteri rendelet tanúsága szerint 38, a zenekaré pedig 17 fő volt.⁵ Az együttes —különösen a nagyobb előadóapparátust igénylő műveknél— minden bizonnyal gyakran egészült ki lelkes műkedvelőkkel vagy képzett zenészekkel, akik az esetleges későbbi bekerülés érdekében akár évekig is díjazás nélkül működtek a templom ének- és zenekarában.⁶ Ezt a megállapítást támasztja alá Hegedűs Árpád kórustag néhány évvel később (1948 körül) készített jegyzete, melyben a kórus létszámát 48,

¹ Első része „A Budapest-Belvárosi Főplébánia Templom ének- és zenekarának repertoárja az 1942/43-as egyházi évben” címmel a *Magyar Egyházzene* folyóirat XIV. évfolyamának 1–2. számában jelent meg (105–118.)

² A *Műsor-rend* füzetek feljegyzései 1944. december 26-án megszakadnak, ekkor vette kezdetét Budapest nyolchetes ostroma; ezalatt a templom megközelítése életveszélyessé vált.

³ A *Műsor-rend* füzetek részletes leírása az előző (az 1942/43-as egyházi év repertoárjával foglalkozó) tanulmányban megtalálható (Horváth Á. 2006. 105–106.), így azok bemutatásától itt eltekintünk.

⁴ A Mátyás templomban 35 főből álló nagyzenekar, a Belvárosi Főplébániatemplomban és a Szent István-bazilikában kamarazenekar állt a karnagyok rendelkezésére.

⁵ Az ének- és zenekar pontos névsorát lásd Horváth Á. 2006. 112–113.

⁶ Ez a „bekerülési mód” több évszázados hagyományra tekint vissza: az előző két évszázadban is gyakori volt a fizetés nélküli szolgálat, nemcsak a Belvárosi Főplébániatemplomban, hanem több fővárosi és vidéki templomban is.

a zenekarét pedig 17–25 főben adja meg.⁷ Az ének- és zenekarban a főváros legjelentősebb énekesei, illetve zenészei szolgáltak. A vezető- és karénekesek közül többen az Magyar Királyi Operaház magánénekesei vagy kórustagjai voltak (például Tiszay Magda és Egerszegi Gitta),⁸ a zenekar tagjai pedig —két kivételtől eltekintve— az Operaház és a Filharmóniai Társaság zenekarából verbuválódtak.⁹

Az énekkar vasár- és ünnepnapokon a 10 órás nagymisén és a déli misén énekelt, a zenekar csak a nagymisén volt jelen. A kórusévad szept. 1-től jún. 29-ig (Szent Péter és Pál apostol ünnepéig) tartott. A nyári szünetre eső egyetlen kötelező ünnep (aug. 15., Nagyboldogasszony) 10 és 12 órás szentmiséjén természetesen teljes létszámban részt vett a templom ének- és zenekara, sőt, 1942-ben és 1943-ban a nyári hónapok alatt is többé-kevésbé folyamatos volt szolgálatuk,¹⁰ de ezen időszakban kizárólag a cappella műveket adtak elő.

Az 1943/44-es egyházi évnél a *Műsor-rend* füzetekben rögzített anyaga nagyjából teljesnek mondható: a nyári időszakot leszámítva mindössze négy vasárnap leírása hiányzik.¹¹ Igen érdekes, hogy a füzetek —az 1942/43-as egyházi évhez hasonlóan— sem húsvétvasárnap énekelt anyagáról, sem pedig a szent háromnapon elhangzott művekről nem tesznek említést. Magyarázatot adni e különös jelenségre jelenlegi tudásunk alapján még nem tudunk, azonban nem

⁷ A nyomtatott jegyzetet Hegedűs Árpád a templom híveinek tájékoztatására készítette. A jegyzet címe: *Cantate Domino — A Belvárosi Főplébániatemplom mise-műsorainak tájékoztatója* (Budapest, a szerző kiadása, é. n.). A kiadvány a templom ének- és zenekarának műsorán gyakrabban szereplő művek jegyzékét közli, a szerzők legszükségesebb személyi adatainak feltüntetésével. A művek mellett megadja a Belvárosi Főplébániatemplomban való első előadásuk (vagy adatok hiányában a felújításuk) dátumát. A jegyzet eredeti példánya elveszett, másolata a Magyar Tudományos Akadémia Zenetudományi Intézetének XIX. századi anyagai között található.

⁸ Tiszay Magda, a későbbi Liszt- és Kossuth-díjas művész az 1958/59-es operaházi évadban annak magánénekesé, Egerszegi Gitta pedig —az 1943/44-es évadban— az énekkar alt II. szolmáinak tagja volt. Vö. Operaház 1959. 193. és Operaház 1943–1944. 11.

⁹ A zenekar tagjai Brunovszky Károly és Kaszás Géza kivételével az Operaház vagy a Filharmóniai Társaság művészei voltak. Többen (nyolcan) mind a két intézményben teljesítettek szolgálatot. A Magyar Királyi Operaház művészei voltak az 1943/44-es évadban: Dömötör Tibor (I. hegedű és hangversenymester), Sallay Iván (II. hegedű), Szauter László (II. hegedű), Szabó Béla (mélyhegedű), Klasánszky János (mélyhegedű), Török Eigner Iván (gordonka), Váci Gyula (klarinét), Romagnoli Ferenc (kürt), Roubal Rezső (ütő) és Fazekas Béla (kíségítő — klarinét). A Filharmóniai Társaság művészei voltak 1943-ban a következő tagok: Sallay Iván (II. hegedű szólamvezető), Szauter László (állandóan működő kültag — II. hegedű), Klasánszky János (mélyhegedű), Török Eigner Iván (cselló szólamvezető), id. Roubal Rezső (ütőhangszerek), Váci Gyula (klarinét), Fazekas Béla (kültag — klarinét), Romagnoli Ferenc (kürt, választmányi tag), Konti Dorius (kürt) és ifj. Roubal Rezső (kültag — timpani). Az adatok forrása: Bónis F. 2005. és Operaház 1943–1944.

¹⁰ E jelenség nem volt egyedülálló a fővárosban: 1940-ben a Mátyás templomban is énekelt a kórus a nyári hónapok minden vasárnapján a 10 órás nagymisén. Vö. A Mátyás templom 1940-es karnagyi naplója.

¹¹ A hiányzó dátumok: 1944. 04. 09. (Húsvétvasárnap), 1944. 09. 24. (pünkösd után 17. vas.), 1944. 10. 22. (pünkösd után 21. vas.) és 1944. 11. 26. (pünkösd után 26. vas.).

tartjuk valószínűnek, hogy éppen a kórusszolgálat csúcspontját jelentő ünnepek nélkülözték volna a templomi együttes közreműködését.¹²

A vizsgált anyagból kihagytuk azon egyéb ünnepi alkalmakat (hálaadás, március 15., az aradi vértanúk ünnepe)¹³, melyek nem tartoznak a tárgyhoz.

A 10 órai nagymise és a déli mise repertoárjának áttekintése után közöljük a két mise összesített adatait, majd az elemzett két egyházi év (az 1942/43-as és az 1943/44-es) valamint az elemzésekből kimaradt időszakok¹⁴ figyelembevételével a tanulmány végén kísérletet teszünk a repertoár-összeállítás szempontjainak felvázolására, bizonyos tendenciák bemutatására.

A 10 órai nagymise kórusszolgálata

A templom *Műsor-rend* füzeté a 10 órai nagymisére két művet jelöl meg: egy többszólamú ordináriumot (misét) és egy offertóriumot.¹⁵ Az offertórium minden esetben a napi liturgikus szöveg megzenésítése.¹⁶

A többi propriumtétellel vonatkozóan — az előző évihez hasonlóan — ez a füzet is igen kevés adattal szolgál: néhány helyen a „változó részek” kiírás szerepel egyetlen zeneszerző megjelölésével,¹⁷ máshol gregorián proprium-éneklést leíró feljegyzések láthatók.¹⁸ Lehet, hogy az introitus, a graduále, az Alleluja és a kommunió az év tekintélyes részében koraliter hangzott volna el?

¹² A nagyheti szertartások 1951-es reformja előtt a szent háromnap liturgikus kiemelésére nem volt szokás nagy gondot fordítani. A szerk.

¹³ Ezek a nagy- és a déli misétől eltérő időpontban tartott szertartások voltak, ill. március 15. és október 6. esetében az is bizonytalan, hogy a templomban tartott eseményről van-e szó.

¹⁴ Az egyházi év szerint való tagolás miatt kimaradt időszakok: az 1942/43-as egyházi év előtt: 1942. 02. 08. – 1942. 11. 29. és az 1943/44-es év után: 1944. 12. 03. – 1944. 12. 29.

¹⁵ E jellegzetesség alól csak néhány kivétel van: az egyik virágvasárnap (1944. 04. 02.), ahol a szertartás több énekelt többszólamú tételét is feljegyezték (G. B. Martini: *In monte Oliveti* — graduále [responzórium], G. P. da Palestrina: *Pueri Hebraeorum* — barkaosztásra, Bárdos Lajos: *Ingrediente* — bemenne a templomba és F. Suriano: *Turbák*), a másik pedig az akkor regnáló pápa (XII. Pius) megválasztásának 3. évfordulójáról megemlékező vasárnap (1944. 03. 05.), ahol Harmat Artúr *Hol Szent Péter* című művét, valamint gregorián *Te Deum*-ot is énekeltek.

¹⁶ Az offertórium-tétel ilyen szoros alkalmazása a liturgiához már több évtizedes hagyomány volt a templomban, mely mindmáig töretlen. Harmat Artúr karnagysága idején (1922–1938) az összes változó részt a napi liturgikus szöveg szerint énekeltek, ceciliánus szerzőktől vagy koraliter a vatikáni graduále szerint. (*Katholikus Kántor* Budapest, 1926. XIV. 1. szám. 23.) A mai gyakorlatban a változó részek e szoros kötődése a liturgiához már meggyengült: csak az aznapi introitus és az offertórium szövege hangzik el.

¹⁷ A „változó részek” felirat 1944. 01. 01-én Demény Dezső, 1943. 12. 26-án és 1944. 10. 29-én Harmat Artúr neve mellett szerepel.

¹⁸ 1944. 06. 25-én (pünkösd után 4. vasárnap) az offertóriumot (*Illumina oculos meos*), 1944. 05. 28-án pünkösdvasárnap pedig az összes változó részt koraliter énekeltek. 1944. 06. 08-án, Úrnapján gregorián szekvencia (*Lauda Sion*) hangzott el a 10 órai nagymisén. 1944. 10. 08-án, Magyarok Nagyasszonya ünnepén a többszólamú offertórium (Kersch Ferenc: *Ave Maria*) alatt a következő hivatkozásokat olvashatjuk: „introitus: augusztus 15., graduale: december 8.”

1. ábra: A Belvárosi Főplébániatemplom szentélyének belseje a 1930-as évek közepén.
(Horváth H. 1938. XVI. tábla)

Bár erre utaló egyértelmű adat még nem került elő, e feltételezés mellett szól a főváros másik két kegyúri templomának gyakorlata. A Szent István-bazilikában és a Mátyás templomban az 1940-es évek elején gregorián változó részeket énekeltek a *Graduale Romanum* szerint.¹⁹

Repertoárvizsgálat

a) A mise-ordináriumok

Az 1943/44-es egyházi évben 54 alkalommal szolgált a templom ének- és zenekara a 10 órás nagymisében, 31 szerző 84 művét (többszólamú miséjét, illetve ofertóriumát) szolgáltatta meg. Az 54 nagymisében 33 tényleges miseordinárium hangzott el. Ezekből 19-et jelöltek kifejezetten az adott ünnepre, 14-et pedig több alkalomra. (Ez utóbbiak 2–4 alkalommal lettek előadva, vagyis ritkán ismételték).

A legkedveltebb szerzők W. A. Mozart, F. Schubert és J. von Rheinberger voltak. Mozart miséit 6 alkalommal, az utóbbiakét 5–5 alkalommal adta elő az együttes.²⁰ 3–4 misében szerepeltek a következő szerzők ordináriumai: Demény Dezső, Kereszty Jenő, M. Filke, V. Goller, Halmos László és Beliczay Gyula. Megjegyzendő, hogy a reneszánsz és a klasszika nagymesterei (Mozart kivételével) csak igen kevés megszólalási lehetőséget kaptak.²¹ A barokk egyetlen énekelt szerzője P. Canniciari. A miserepertoár gerincét a XIX. és XX. századi szerzők művei alkották. Az előbbi korszakban az osztrák, a német és a magyar szerzők hasonló arányban szerepelnek, az utóbbiban a magyar szerzők vannak többségben.²² Feltűnő, hogy az egyházi zene XIX. századi nagy megújítójának, Liszt Ferencnek a neve egyáltalán nem szerepel a 10 órás nagymisé műsorában.²³

¹⁹ A két templomra vonatkozó adatokat a Mátyás templom *karnagyi naplójából* vettük. A fent említett templomokon kívül az ország több nagyobb fővárosi (pl., Egyetemi templom, Józsefvárosi Plébániatemplom, Terézvárosi Plébániatemplom, Kőbányai Plébániatemplom, etc.) és vidéki (pl. Esztergomi Bazilika, Győri Székesegyház) templomában is ez volt a gyakorlat az 1920-as évek végén. A *Katholikus Kántor* 1926-os évfolyamában közölték szerint e templomokban a kórus a szentmise változó részeit a „vatikáni korális” szerint énekelte. (Az egyházzenei szaklapok sajnos csak az 1920-as évek végéig közölnek rendszeresen egyházzenei műsorokat különböző fővárosi és vidéki templomokból; a rovat ezután megszűnik, így a 30-as és 40-es évekből csak szórványos adatunk van.)

²⁰ Mozart *C-dúr miséje* és Schubert *G-dúr miséje* háromszor szerepel, Rheinberger *f-moll* és *A-dúr miséjét* kétszer adták elő.

²¹ G. P. da Palestrina, L. Cherubini, J. Haydn és L. van Beethoven miséi csak 1–2 alkalommal szerepelnek.

²² A két korszak zeneszerzői: M. Filke, R. Bibl, Beliczay Gyula, Mosonyi Mihály, J. von Rheinberger, F. Schubert, P. Griesbacher, Demény Dezső, V. Goller, Kereszty Jenő, Ch. L. Kagerer, Deák-Bárdos György, Halmos László és Király Péter.

²³ E témával a jelen tanulmány vége bővebben foglalkozik.

A zenetörténeti korok arányát az ordináriumok vonatkozásában az alábbi táblázat szemlélteti:

Zenetörténeti korok	A művek elhangzásának száma	Százalékos adat (kerekített)
reneszánsz	4	7%
barokk	3	6%
klasszika	9	17%
XIX. század ²⁴	20	37%
XX. század	18	33%

b) Az offertóriumok

A többszólamú offertóriumok —a napi liturgikus szöveghez való ragaszkodásból adódóan— természetesen egyszerűek voltak, egy (a liturgiából adódó) kivétellel.²⁵ A szentmise e pontján a leggyakrabban Vincenz Goller²⁶ műveit énekelték: az osztrák zeneszerző teljes egyházi évet kitöltő offertórium-sorozata rövid, könnyű, gyakorlatias 3 szólamú (szoprán, alt, basszus) kartételeket tartalmaz, ad libitum tenorszólammal és néhány mű esetében orgonakísérettel.

Figyelemreméltó, hogy amíg az ordináriumok esetében 22 szerző műveiből válogattak, addig ez a szám az offertóriumoknál 14-re szűkül.²⁷ Ennek az a magyarázata, hogy ez utóbbiaknál bizonyos sorozatokat figyelhetünk meg: a böjtelő vasárnapjain, valamint a nagyböjti és a húsvét utáni vasárnapokon G. P. da Palestrina, a pünkösöd utáni vasárnapokon pedig V. Goller offertóriumait énekelték.

A zenetörténeti korok arányát az offertóriumok vonatkozásában az alábbi táblázat szemlélteti:

²⁴ A „XIX. század” megjelölésen itt és a továbbiakban a romantika és a századforduló értendő.

²⁵ Karl Koch *Jubilare Deo, universa terra* című szerzeményét 1943-ban a vízkereszt utáni 2. és a húsvét utáni 4. vasárnapon is elénekelték.

²⁶ V. Goller (1873–1953) osztrák egyházi zeneszerző. Regensburgi tanulmányai után 1903-tól degendorfi karnagy, majd 1910-től a Bécsi Zeneakadémia újonnan szervezett egyházzenei tanszakának vezetője. Több —rég és újabb osztrák egyházi szerző műveit publikáló— kiadvány szerkesztője (pl. *Meisterwerke kirchl. Tonkunst* — Univ. Ed.). Vö. Szabolcsi B. — Tóth A. 1930. II. kötet 61.

²⁷ Az egyes korok szerzői a következők: reneszánsz: G. P. da Palestrina, O. di Lasso és Clemens non Papa, barokk: J. Fux, klasszika: L. Cherubini, XIX. század: Kersch Ferenc, J. Gruber és M. Filke és XX. század: V. Goller, Harmat Artúr, Demény Dezső, Kereszty Jenő, Hegedűs Árpád és K. Koch.

Zenetörténeti korok	A művek elhangzásának száma	Százalékos adat (kerekített)
reneszánsz	20	38%
barokk	2	4%
klasszika	1	2%
XIX. század	9	17%
XX. század	20	38%

Az offertóriumok esetében az 1942/43-as egyházi évhez képest (ott a XX. század és a reneszánsz közti arány 49 : 23%) jelentős változás figyelhető meg: a reneszánsz befolyása pontosan megegyezik a XX. századéval. E tény magyarázata abban keresendő, hogy amíg az 1942/43-as évben a böjtelő vasárnapja-in és a húsvét utáni vasárnapok többségén XX. századi szerzőktől énekeltek, addig az 1943/44-es évben ezeken a vasárnapokon is Palestrina offertóriumai szerepeltek.

A nagymisén elhangzott, többszólamú ordináriumok és offertóriumok zene-történeti korok szerinti összesítő táblázata:

Zenetörténeti korok	A művek elhangzásának száma	Százalékos adat (kerekített)
reneszánsz	24	23%
barokk	5	5%
klasszika	10	9%
XIX. század	29	27%
XX. század	38	36%

Az összesített kép valamivel árnyaltabb rétegződést, egyenletesebb eloszlást mutat, de a XX. század látványos túlsúlya —mint később látni fogjuk— jellemző sajátossága a repertoárnak.

A statisztikák után lássunk egy példát a nagymisén énekelt repertoárból: 1944. november 5. (a pünkösöd után 23. vasárnap) érdekes sajátossággal bír: ezen a vasárnapon ugyanis a misekönyvben jelölttől eltérően nem a pünkösöd utáni vasárnapok sorozatát folytatták, hanem a szentmise teljes anyagát egy magyar szentről, Szent Imréről vették. Az ordinárium J. von Rheinberger *f-moll* misé-je volt, offertóriumra pedig V. Goller művét énekelték (*Veritas mea*).²⁸

²⁸ A *Veritas mea* a hitvallók közös miséinek propriumtételei közül való, „nem-püspök hitvalló ünnepére”. Vö. Szunyogh X. F. 1944. 1292–1295.

A déli mise kórusszolgálata

Az 1942/43-as egyházi év áttekintésénél már említettük, hogy a Belvárosi Főplébániatemplomban a negyvenes évek elején vasárnap délből ún. csendes misét mondtak: az ordinárium és a proprium-tételek szövegeit a pap imádkozta el, a hívek szövegszerű részvétele az akklamációs válaszokra korlátozódott. A zenekar ezen a misén nem volt jelen, az énekkar a cappella vagy orgonakíséretes miserészleteket és motettákat énekelt. Az orgonakíséretet Kereszty Jenő helyettes karnagy, a templom orgonistája látta el.²⁹

A *Műsor-rend* füzetek ezekre a misékre —az előző egyházi évhez hasonlóan— rendszerint 4 motettát jelölnek meg.³⁰ Az első (egy latin nyelvű motetta vagy egy többszólamú ordinárium Kyrie tétele)³¹ a cseppetől az olvasmányokig hangzott el. A második (általában latin nyelvű) motetta a Credo és a felajánlás alatt szólt és szövegét a legtöbb esetben az aznapra előírt offertóriumából vette.³² A harmadik motettát (általában latin szövegű himnuszfeldolgozás) a kánon alatt, az utolsót pedig a „Domine, non sum dignus ...” szavak után kezdték énekelni. E negyedik motetta néhány kivételtől eltekintve mindig magyar népének-feldolgozás volt.³³ A napi offertóriumot 32 alkalommal énekelték el a déli misén, gyakrabban V. Goller, ritkábban Harmat Artúr, Kersch Ferenc és Hegedűs Árpád műveit szólaltatva meg.³⁴ A motetták szövegei között az említetteken kívül előfordultak még időszerű Mária-antifónák és különböző tárgyú bibliai, illetve költött szövegek is.³⁵

²⁹ Kereszty Jenő (1887–1949) Kereszty István zeneíró és kritikus fia 1919–1948-ig volt a templom orgonistája, Harmat Artúr 1944-ben megjelent tanulmányában („Hazai katolikus egyházi zenének ezer éve”, in *A magyar muzsika hőskora és jelene történelmi képekben*, szerk. dr. Batizi László, Budapest, dr. Pintér Jenőné kiadása 1944) a kor legkiválóbb magyar orgonaművészei között említi. Zeneakadémiai tanulmányai (orgona és zeneszerzés) után 1918-ban a Budai Zeneakadémia tanára, 1920-ban az Egyetemi Énekharok karnagya lett. Egyházi művei: 2 mise és kisebb egyházi művek. Vö. Szabolcsi B. — Tóth A. 1930. II. kötet 315–316.

³⁰ Két dátum alatt (1944. 04. 02. virágvasárnap és 1944. 09. 17. pünkösd után 16. vasárnap) nem négy, hanem 6 szerző és műcím látható a „12h” kiírás alatt.

³¹ A kétféle lehetőséget viszonylagos egyensúlyban tartották: 31 alkalommal motettát, 23 alkalommal pedig egy Kyrie-tételt hallhattak a hívek a déli szentmise elején. Az előbbieket közül G. A. Perti *Adoramus te Christe* szövegkezdetű műve szerepelt a legtöbbször (6 szentmisén), az utóbbiak esetében J. von Rheinberger két miséjének Kyrie-tétele volt a legkedveltebb, 7 szentmise kezdetén hangzott el.

³² A szolgálatok felében, 25 esetben hangzott el a napi offertórium-szöveg feldolgozása e helyen, túlnyomó részben (21 alkalommal) V. Goller tollából.

³³ A mise említett pontján az előző karnagy, Harmat Artúr műveit énekelték a legszívesebben (33 esetben), de többször felcsendültek Demény Dezső és Kereszty Jenő szerzeményei is.

³⁴ Sajátos, hogy az offertórium-szöveget feldolgozó motetták közül 7 nem a második, hanem a harmadik helyen áll a *Műsor-füzetben* (vagyis —ha a leírt sorrend az elhangzottat tükrözi— akkor e hét mű a kánon alatt szólalt meg).

³⁵ Pl. *Pater noster*, *O sacrum convivium*, *Ave Maria* stb.

Repertoárvizsgálat

Az 1943/44-es egyházi évben 52 vasárnapon, illetve ünnepnapon szolgált a templom énekkara a déli szentmisén.³⁶

A repertoár számadatai igen hasonlóak az előző év statisztikájánál látottakhoz: 43 szerző 146 szerzeménye hangzott el a szentmiséken, vagyis a repertoár bőnek mondható.³⁷ Ezek közül 103 mű egyszer volt feltüntetve, a többi 43 pedig 2–6 alkalommal szólalt meg. Az egyszer feltüntetett kórusművek e kiemelkedő túlsúlya igényességet jelez.

A legtöbbet énekelt szerző ebben az évben is Harmat Artúr volt, műveit 33 alkalommal adták elő a déli miséken.

A zenetörténeti korok arányát az alábbi táblázat szemlélteti:

Zenetörténeti korok	A művek elhangzásának száma	Százalékos adat (kerekített)
reneszánsz	35	17%
barokk	17	8%
klasszika	7	3%
XIX. század	40	19%
XX. század	111	53%

A táblázatból leolvasható a XX. századi művek túltengése. A romantika és a reneszánsz szinte egyforma súllyal van jelen, de ez utóbbi repertoárja sokkal változatosabb: 14 szerző műveit tartalmazza,³⁸ közülük 7 egyetlen művével szerepel csak. A reneszánsz legtöbbet énekelt komponistái: G. P. da Palestrina (9 elhangzás), H. L. Hassler (5 elhangzás), F. Anerio és J. Arcadelt (4–4 elhangzás). A barokk komponistáinak köre a nagymisével összehasonlítva bővült: e korszakból hét szerzőtől válogattak műveket.³⁹ A klasszika három énekelt szerzője W. A. Mozart,⁴⁰ Q. Gasparini és egy spanyol zeneszerző: D. Perez.⁴¹ A romantikus szerzők közül Kersch Ferenc, Liszt Ferenc és J. von Rheinberger műveit tűzték leggyakrabban műsorukra (12, 11 és 9 alkalommal).

³⁶ A nagymiséhez viszonyítva azért csökken ez a szám, mert két ünnep (Úrnapija és Halottak napja) esetében a *Műsor-rend* füzet csak egyetlen mise anyagát közli.

³⁷ Az előző (1942/43-as) egyházi évben 46 szerző 146 szerzeményét énekelték.

³⁸ G. P. da Palestrina, T. L. de Victoria, O. di Lasso, P. de la Rue, J. Arcadelt, F. Anerio, G. M. Nanino, G. Aichinger, Clemens non Papa, G. Croce, J. Gallus, H. L. Hassler, Josquin Desprez és F. Suriano műveit.

³⁹ Ezek: A. Caldara, P. Canniciari, A. Lotti, G. A. Perti, M. Franck, G. P. Colonna és H. Schütz.

⁴⁰ W. A. Mozart egyetlen műve (*Ave verum*) tartozott a déli mise repertoárjához, kétszer énekelték el az év során.

⁴¹ Davide Perez (1711–1782) spanyol zeneszerző és egyházi karnagy volt, közel 40 operát és több értékes egyházi művet írt. Vö. Szabolcsi B. — Tóth A. 1930. III. kötet, 100.

A XX. század repertoárja is igen változatos: 12 szerzőtől szólaltattak meg műveket. Harmat Artúr mellett V. Goller, Demény Dezső és Kereszty Jenő voltak e korszak legtöbbet énekelt szerzői (27, 16 és 15 elhangzás). A külföldi szerzők műveinek nagy része Dr. J. Kromolicki *Florilegium cantuum sacrorum* című gyűjteményes kötetéből való, mely 52 egyszerű, rövid, négyszólamú motettát tartalmaz különböző zenetörténeti korokból.⁴²

Különösen érdekes, hogy az előző egyházi évet feldolgozó tanulmányban már bemutatott jellegzetesség 1944-ben is megismétlődik: március 25-én, Gyümölcsoltó Boldogasszony ünnepén három *Ave Maria*-t is elénekelt a kórus a déli misén: Arcadelt, Kersch, majd Liszt művét.

A két szentmise összesített adatai

A Belvárosi Főplébániatemplomban az 1943/44-es egyházi évben a nagymisén és a déli misén 58 szerző 201 műve szólalt meg.

A zenetörténeti korok arányát az alábbi táblázat szemlélteti:⁴³

Zenetörténeti korok	A művek elhangzásának száma	Százalékos adat (kerekített)
reneszánsz	59	19%
barokk	22	7%
klasszika	17	5%
XIX. század	69	22%
XX. század	149	47%

A templom egyházzenei repertoárjának gerincét (annak negyedrészt) — csakúgy, mint az előző évben — a tárgyalt egyházi évben is Vincenz Goller és Harmat Artúr kompozíciói alkották. (Az előbbi szerzőtől 42, az utóbbitól 37 alkalommal énekelt a kórus). Igen jelentős helyet foglalnak el a repertoárban a következő zeneszerzők is:⁴⁴ G. P. da Palestrina (26), Demény Dezső (21), Kereszty Jenő (20), Kersch Ferenc (18), J. von Rheinberger (14) és Liszt Ferenc (11) művei. W. A. Mozart művei az előző évhez képest kevesebb alkalommal (8) szólaltak meg a templom kórusán.⁴⁵

⁴² E kötetből énekelték pl. G. Croce *O vos omnes*, G. P. Colonna *Pange lingua*, F. Suriano *Alma Redemptoris* és H. Schütz *Oculi omnium* című műveit. A partitúra bejegyzései szerint a gyűjteményt a XX. század második felében is használták, Virágh Endre karnagysága (1960–1999) idején. A karnagyi partitúra és a darabok szólamkottái ma is megtalálhatók a templom kottatárában. (A kötet kiadója: Anton Böhm & Sohn in Ausburg und Wien, é. n.)

⁴³ Az 54 nagymisén 106, az 52 déli misén 210 alkalommal szólaltattak meg többszólamú kompozíciókat, vagyis az adatokat a 316 elhangzás vonatkozásában vizsgáltuk.

⁴⁴ A zeneszerzők neve után látható szám itt és alább is a műelhangzások számát jelöli.

⁴⁵ Az 1942/43-as egyházi évben 11 alkalommal énekelték a nagy klasszikus zeneszerző műveit.

A repertoár 40 külföldi és 18 magyar zeneszerző műveit tartalmazza, ez az arány azonban az egyes művek elhangzásának száma nélkül félreérthető: a két misén ugyanis 173 esetben csendült fel külföldi, 143 esetben pedig magyar szerző darabja, vagyis nagyjából egyenlő a két rész súlya.

A repertoár-összeállítás koncepciója

I. A repertoár jellemzése a feldolgozott két egyházi év összehasonlítása és összesített adatai alapján⁴⁶

a) A 10 órai nagymise

A nagymisén énekelt művek szerzőinek köre a két vizsgált évben —egy kivételtől eltekintve— teljesen megegyezik.⁴⁷ Az énekelt művek tekintetében tapasztalható különbségek tudatos tervezésre vezethetők vissza, melyekre az 1943/44-es egyházi évben elhangzott offertóriumok leírásánál már részletesen kitértünk. A legtöbbet énekelt szerzők mind a két évben V. Goller (30), G. P. da Palestrina (25) és Kersch Ferenc (12) voltak.

b) A déli mise

A két évet összehasonlítva a déli szentmisék adatai között elenyésző a különbség, mindössze néhány százaléknyi. Érdekes, hogy bár a legtöbb énekelt mű a XX. századból való, a repertoár változatossága tekintetében a reneszánszé az első: több mint egy tucat szerzőtől válogattak műveket e korból a déli szentmisére.

Az egyes korok komponistáinak köre szinte teljesen megegyezik, mind számukra, mind személyükre való tekintettel. A jelentéktelen különbség nem takar érdemleges változást, mivel csak az 1–2 kórusművel szereplő szerzőket érinti.⁴⁸ A két évben az egyes szerzőktől énekelt műveket összehasonlítva szintén hasonló eredményre jutunk. A déli mise repertoárjának legkedveltebb szerzői a vizsgált két év alatt a következők voltak: Harmat Artúr (61), V. Goller (45), Demény Dezső (35) és Kereszty Jenő (31).

A nagy- és a déli misén énekelt művek apparátusa, szólamszáma és nehézségi szintje igen változatos, sőt szélsőséges volt. Csak egy példát kiragadva:

⁴⁶ A leírt jellemvonásokat a vizsgálatból kimaradt időszakok (1942. 02. 08–11. 29. és 1944. 12. 03–12. 26.) adatai nem változtatják meg döntő módon, csak néhány új, az eddig bemutatott repertoárban nem szereplő zeneszerző —J. G. Albrechtsberger és M. A. Ingegneri— nevét érdemes megemlíteni.

⁴⁷ Hegedűs Árpád csak az 1943/44-es egyházi évben szerepel.

⁴⁸ Ide sorolható többek között Király (König) Péter, H. Schütz és J. P. Sweelinck.

V. Goller egyszerű homofon letétjei mellett G. P. da Palestrina bonyolult, 5–6 szólamú polifon offertóriumai is műsoron voltak.

A kórus igen nagy repertoárral bírt: a vizsgált két év folyamán 65 szerzőtől 256 zeneművet énekelt.

A vizsgált két egyházi év összesített adatai a következők:

<i>Zenetörténeti korok</i>	<i>A művek elhangzásának száma</i>	<i>Százalékos adat (kerekített)</i>
reneszánsz	124	19%
barokk	43	7%
klasszika	33	5%
XIX. század	138	21%
XX. század	307	48%

A repertoárra a XX. század túlsúlya jellemző: az elhangzott művek csaknem fele ekkor született. A fennmaradó, nagyjából 50%-on osztozik a többi kor: a romantika és a reneszánsz hasonló arányban (20% körül) szerepel, a barokk és különösen a klasszikus művek viszont igen kevés megszólalási lehetőséget kapnak (7, illetve 5%).

A legtöbbet énekelt szerző V. Goller volt, művei 81 alkalommal szóltak meg a két év folyamán. Őt követi Harmat Artúr, akinek kompozíciói szintén nagy súllyal szerepeltek az említett időszakban (71 alkalommal). Érdekes, hogy amíg Goller műveit mindkét szentmisén sokszor énekelték, Harmat Artúr művei szinte kizárólag csak a déli misén fordultak elő. Az egyházzenei repertoárban meghatározó még G. P. da Palestrina (49), Kereszty Jenő (41) és Kersch Ferenc (40) jelentősége is.

A kórus széles repertoárjának egyik jellegzetessége volt a provinciális vonás. A helyi szerzők —a templomban szolgálatot teljesítő karnagyok, helyettes karnagyok, orgonisták és énekesek— műveinek megszólaltatását, gyakori műsorra tűzését fontosnak tartották. A repertoárt összeállító karnagy, Berg Ottó kevés egyházi művet írt,⁴⁹ azonban elődjének, Harmat Artúrnak a műveit gyakran énekelték, valamint ápták Szauner Zsigmond karnagy művészetét is, aki a századfordulón (1886–1910) állt a kórus élén. Kereszty Jenő, a vizsgált időszak helyettes karnagyja és orgonistája termékeny zeneszerző volt; egyházi darabjai a templom repertoárjában évtizedeken keresztül igen tekintélyes helyet foglaltak el. Berg Ottó karnagysága alatt volt a kórus tenor énekes Hegedűs Árpád, akinek a művei —szerényebb mértékben— szintén a repertoár részévé váltak. A templomban egykor papi szolgálatot teljesítő Bogisich Mihálynak,

⁴⁹ Berg Ottónak mindössze egyetlen kórusműve (*A keresztfához megyek*) szerepel az 1939-ben Szőnyi Jenő hangjegytáros által összeállított kottakatalógusban.

az egyházi zene reformátorának⁵⁰ néhány motettája ugyancsak helyet kapott az 1940-es évek elejének repertoárjában.

Az együttes nemcsak saját temploma karnagyainak műveit, hanem a fiatal, tehetségesebb kortárs magyar egyházi zeneszerzők —pl. Király (König) Péter—, valamint a főváros másik két kegyúri temploma karnagy-zeneszerzőinek kompozícióit is megszólaltatta.⁵¹

Mindezek után meglepő és különös, hogy a templomhoz egykor szintén számos szállal kötődő Liszt Ferenc⁵² miért nem kapott őt megillető, méltó helyet a repertoárban. A déli misén ugyan énekelték motettáit,⁵³ azonban a *Műsorrend* füzetekben szereplő három év folyamán miséi egyszer sem hangzottak el a templom nagymiséin.⁵⁴ Liszt életében a Belvárosi Főplébániatemplomnak (és a plébániaépületnek) igen fontos szerepe volt egyházi és világi művésztének ápolásában: az 1870–80-as években számos Liszt-mű (közülük többnek bemutató előadása) hangzott el a két épületben,⁵⁵ a templomban pedig Liszt többször maga vezényelte miséit.

⁵⁰ Bogisich Mihály (1839–1919) a Nemzeti Zenedében tanult zeneszerzést és éneklést. A Haynald Lajos kalocsai érsek által létrehozott alapítvány egyházzenei ösztöndíját ő kapta meg először (1880-ban) *A keresztény egyház ősi zenéje* című könyvéért, amelyből egy —a Pesti Napló szerkesztőségének dedikált— példány töredéke ma is megtalálható a templom kórusán. Művéről Liszt Ferenc is elismerően nyilatkozott. Bogisich több éven át volt titkára a Budai Zeneakadémiának és a Nemzeti Zenedének. A Tudományos Akadémia levelező tagjává választotta. 1882-ben a Mátyás templom plébánosa, 1896-ban címzetes püspök lett. Fontos szerepe volt az Országos Magyar Cécília Egyesület megalapításában. Zeneszerzői munkássága is jelentős. Vö. A Nemzeti Zenede 2005. 329. és Dömötör Zs. 1977. 203.

⁵¹ Így például Demény Dezső, a Szent István-bazilika karnagyának (1913–38) és Sztojanovits Jenő, a Mátyás templom karnagyának (1914–1919) egyházi műveit.

⁵² Liszt budapesti tartózkodásai alatt —a templom plébánosának, Schwendtner Mihálynak (1861–1885) a jóvoltából— éveken keresztül a plébániaépületben lakott; Engeszer Mátyás, a templom karnagya (1871–1885) pedig személyes baráti köréhez tartozott. Feleségével, Marsch Katalinnal ő hívta életre a *Liszt-egylet* nevű nőikart, melynek próbáit Liszt rendszeresen látogatta és hangversenyeiken is közreműködött. Az 1870-ben alakult egylet néhány évvel később vegyeskarrá bővült és a fővárosi zeneélet egyik legjelentősebb zenei tényezőjévé vált, Liszt nekik ajánlotta *Via crucis* című művét. P. Eckhardt M. 1978. 128–129. és Rátkai B. 2005. 61.

⁵³ A vizsgált időszakban 7 motettáját (*Mihi autem, Pater noster, Ave Maria, O salutaris hostia, Ave verum, Tu es Petrus* és *Dominus conservet*) énekelte a templom kórusa a déli miséken.

⁵⁴ Ugyanakkor a Mátyás templomban viszont —a karnagyi naplók tanúsága szerint— nemcsak az 1940-es években, hanem az azt megelőző évtizedekben, Sugár Viktor karnagysága alatt (1919–1942) is gyakran énekelték őket. (A Mátyás templom egyházzenei életét 1909. január 1-től 1942. március 11-ig bemutató karnagyi naplókat a templom irodájában őrzik. A naplók a polgári év tagolása szerint évenként közlik a vásár- és ünnepnapok énekelt műsorát. Ezúton mondunk köszönetet Mátéffy Baláznak, a Mátyás templom zenei központja vezetőjének, aki a naplók kutatását lehetővé tette.)

⁵⁵ Többek között 1872. március 25-én, Gyümölcsoltó Boldogasszony ünnepének nagymiséjén Liszt maga vezényelte *Missa choralis*-át, két évvel később ugyanezen az ünnepen pedig *Koronázási misé*-jét. *Mihi autem* című férfikari graduáléjának bemutató előadása szintén a templomban hangzott el, 1872. 03. 31-én, húsvétvasárnap.

II. A koncepció

Bár a *Műsor-rend* füzetekben dokumentált, csaknem 3 teljes esztendő Berg Ottó 13 évig tartó karnagyi működéséhez viszonyítva csekély idő, az ekkor tapasztalt egyértelmű irányok és az 1940-es évek elejét megelőző, illetve az azt követő évekből fennmaradt kevés adat összehasonlító elemzése alapján a repertoár-összeállítás elveinek ha finom árnyalatai nem is, de főbb körvonalai mégis biztonsággal megrajzolhatók.

Több, már említett jellegzetesség utal arra, hogy a két tanulmányban bemutatott repertoár esetében egy tudatosan átgondolt, megtervezett és felépített műsortervről beszélhetünk. E tudatosság a nagymise offertóriumai esetében a legszembetűnőbb. Itt nemcsak bizonyos tendenciák, hanem az egész egyházi évre szóló elgondolás fedezhető fel. A műsorterv alapkövét az egyházi év különböző időszakaiban énekelt offertórium-sorozatok jelentették. A könyvnyebb átláthatóság kedvéért az adatokat a három polgári év (1942–1943–1944) tagolása szerint közöljük.

	Vízkereszt utáni vasárnapok	Böjtelő vasárnapjai	Nagyböjt vasárnapjai	Húsvét utáni vasárnapok	Pünkösd utáni vasárnapok	Ádvent vasárnapjai
1942	— ⁵⁶	Palestrina és gregorián	Palestrina	1–5. Palestrina, 6. Clemens non Papa	2. Lasso, 3–5. Palestrina, szeptembertől Goller ⁵⁷	Fux
1943	—	Goller	Palestrina	1–3. Palestrina, 4–5. Koch és 6. Goller	2. Lasso, szeptembertől Goller — 1931. Harmat 5.	1. és 4. Fux, 2–3. Goller
1944	—	Palestrina	Palestrina	1–5. Palestrina ⁵⁸	2–3. Lasso, szeptembertől Goller	Goller

Amint az a táblázatból kiolvasható, az egyházi év egyes időszakaiban a repertoár erősen rögzült, máshol pedig bizonyos tendenciák figyelhetők meg. A legszilárdabb a nagyböjt időszaka, melynek vasárnapjain mindhárom évben Palestrina-offertóriumokat énekeltek. Kevés az eltérés a húsvét, valamint a pünkösd utáni vasárnapok anyagában is. Az előbbiben ugyancsak Palestrina, az utóbbiban pedig Goller művei az uralkodók. Igen érdekes a böjtelő és az ádvent időszaka. Ádventben e három év alatt sajátos folyamat figyelhető meg:

⁵⁶ Ebben az időszakban nem jelennek meg sorozatok.

⁵⁷ Néhány alkalommal Goller mellett más szerzőktől is énekeltek a három év során a szeptemberi évadkezdéstől az utolsó pünkösd utáni vasárnapig, és a pünkösd utáni vasárnapok sorozatát mindig Harmat-offertóriummal fejezték be.

⁵⁸ A 6. vasárnap műsoráról nincs adatunk.

Fux offertóriumai fokozatosan átadják a helyüket Goller műveinek. A böjtelő egy harmadik „típust” képvisel: 1942-ben és 1944-ben Palestrina-, a közbeeső, 1943-as évben pedig Goller-offertóriumokat énekelt a kórus.⁵⁹

Vajon az ünnepeknél is kimutatható az időszakoknál tapasztaltakhoz hasonló rögzülés? Ha nem is ilyen látványos módon, de igen: számos ünnepen egyezik a három év műsora.⁶⁰

Érdekes, hogy a nagymise ordináriuma —az offertóriummal ellentétben— egyáltalán nem rögzült — itt a megtanult repertoárból válogattak. Mindössze két ünnep van, melyre mindhárom évben azonos ordináriummal (és egyben offertóriummal) készült az együttes: Úrnapija és Halottak napja.⁶¹

A déli misén a nagymiséhez viszonyítva éppen fordított a helyzet: az ünnepek anyaga viszonylag erősen rögzült,⁶² az egyes időszakok viszont (ádvent és nagyböjt kivételével) igen ritkán látszanak rögzülni.

Vajon milyen mélyek e repertoár gyökerei? Mennyiben táplálkozik az elődök által kialakított hagyományból?

A Berg Ottó karnagsága idején énekelt készlet összeállításában fontos szerepe volt a nagy elődtől, Harmat Artúrtól kapott örökségnek.⁶³ A két karnagy személyes kapcsolata főiskolai éveikre vezethető vissza: az 1910-es évek elején végezték tanulmányaikat az Országos Magyar Királyi Zeneakadémián: a zeneszerzés szakon Herzfeld Viktor tanítványai voltak.⁶⁴ Harmat Artúr jól ismerhette és nagyra becsülhette egykori diáktársa szakmai felkészültségét és emberi tulajdonságait,⁶⁵ hiszen nemcsak a Belvárosi Főplébániatemplom, hanem a Budapesti Palestrina-kórus karnagyi posztját is neki adta tovább.⁶⁶

⁵⁹ A további kutatás feladata felmérni azt, hogy ezek a változtatások csak kísérleti jellegűek voltak-e, vagy pedig így állapodtak meg Berg további karnagyi működésének idejére.

⁶⁰ 8 ünnepen énekelték mindhárom évben ugyanazt az offertóriumot; ezek a következők: áldozócsütörtök, Úrnapija, Szent Péter és Pál, Nagyboldogasszony, Kisboldogasszony, Mindenszentek, karácsony és Szeplőtelen Fogantatás. A Mária-ünnepeken mindig Kersch-offertóriumokat énekeltek.

⁶¹ Úrnapiján V. Goller *Lorettói misé-jét*, Halottak napján pedig L. Cherubini *Requiem-jét* énekeltek.

⁶² A következő ünnepek déli miséjének műsora mindhárom évben megegyezett, vagy csak 1–1 eltérést mutatott: karácsony, Gyümölcscsoltó Boldogasszony, pünkösd, pünkösdhétfő, Szentháromság vasárnapja, Szent Péter és Pál, Nagyboldogasszony, Kisboldogasszony, Krisztus Király és Mindenszentek. Az 1942-es polgári év első hónapjainak ünnepei nem szerepelnek a *Műsor-rend* füzetekben, de anyaguk a következő két évben szintén megegyezik.

⁶³ Harmat Artúr 1922–1938-ig vezette a Belvárosi Főplébániatemplom kórusát, majd 1938-ban kinevezték a Szent István-bazilika karnagyi posztjára, mely állást 1956-ig töltött be.

⁶⁴ Vö. Az Országos Magyar Királyi Zeneakadémia évkönyveivel az 1912/13-as, az 1913/14-es és az 1914/15-ös tanévről.

⁶⁵ A Berg Ottó karnagyi működését bemutató tanulmány előkészületben van, ebben a karnagy Harmat Artúrral való szakmai és emberi kapcsolatát részletesen kifejtjük majd.

⁶⁶ Harmat Artúr 1922–26-ig vezette a Budapesti Palestrina-kórust, Berg Ottó tőle vette át, s 1926–29-ig állt a kórus élén. Vö. Harmat A. 1944. 65.

2. ábra: Berg Ottó, a Belvárosi Főplébániatemplom karnagya (1938–1951)

A Hegedűs-jegyzetben leírtak szerint Harmat Artúr vezette be a templom repertoárjába a reneszánsz vokálpolyfónia mestereinek (F. Anerio, G. P. da Palestrina⁶⁷, O. di Lasso, T. L. de Victoria), J. Fuxnak, valamint a XIX–XX. század magyar (Kersch Ferenc, Halmos László, Deák-Bárdos György, Demény Dezső⁶⁸, Harmat Artúr és Kereszty Jenő⁶⁹) és külföldi (V. Goller és Dr. J. Kromolicki) zeneszerzőinek műveit.⁷⁰ Harmat így fogalmazta meg ars poeticáját:

*A kóruson elsősorban az egyháztól javasolt stílusokat kultiváltam. Tehát a kötelező gregorián mellett a nagyon ajánlott Palestrina-stílust és az igen jól használható, új magyar egyházi zenét. Itt Kodály Zoltán, Kersch Ferenc, Bárdos Lajos, Deák-Bárdos György, Lisznyai Szabó Gábor, Pikéthi Tibor, Halmos László és mások műveit. Zenekari miséket csakis ott adtam elő, ahol nem tehettem más-ként, így például a belvárosi plébánia-templom nagymiséin.*⁷¹

Harmat alakította ki a repertoár tartópilléreit, az offertórium-sorozatokat is: csaknem egy évtized alatt nyerték el végső formájukat.⁷²

Az 1940-es évek eleji repertoár több reneszánsz, barokk és XX. századi zeneszerzőnek műveit már a századfordulón, Szautner Zsigmond (1886–1910) és Pichler Elemér (1910–1922) karnagysága idején is énekelték.⁷³ Néhány klasszikus és romantikus mester (J. Haydn, L. Cherubini, L. van Beethoven, F. Schubert, Mosonyi Mihály és Beliczay Gyula) műsorra vételének pedig még korábbi hagyományai vannak: műveik már a XIX. század második felétől folyamatosan szerepeltek a templom műsorán.⁷⁴

⁶⁷ Palestrina *Missa brevis*-e —a Hegedűs-jegyzet szerint (7.)— már 1889-től (Szautner Zsigmond karnagyságának idején) a repertoár része volt.

⁶⁸ Demény Dezső *Szent Erzsébet misé*-je Harmat Artúr vezényletével szólt meg először a templomban, 1923. 04. 01-jén. Vö. Hegedűs-jegyzet 4.

⁶⁹ Kereszty B-dúr miséjének első előadása (1932. 11. 13.) még Harmat Artúr karnagyságának idejére esik. Vö. Hegedűs-jegyzet 6.

⁷⁰ Az 1948-as Hegedűs-jegyzet adatai.

⁷¹ Harmat A. 1985. 11.

⁷² A nagybőjti Palestrina-offertóriumokat 1923-ban, Fux ádventi offertóriumait 1926-ban, Goller egész évre szóló offertóriumait pedig 1931-ben énekelték először. A Mária-ünnepeken 1928-tól énekelték Kersch-offertóriumokat. Vö. Hegedűs-jegyzet 4–7.

⁷³ Pichler Elemér a korabeli folyóiratokban fennmaradt, szórványos adat tanúsága szerint —a cecilianizmus elkötelezett híveként— szintén főleg a reneszánsz és a XIX–XX. századi szerzőket kedvelte. Néhány zeneszerző a közölt műsorokból a teljesség igénye nélkül: P. Canniciari, H. L. Hassler, A. Lotti, F. Suriano, J. Gallus, G. Croce, G. P. da Palestrina, G. M. Asola, J. Haydn, W. A. Mozart, F. Schubert, F. X. Witt, J. Gruber, V. Goller, J. Mitterer, Zsaskovszky Ferenc, M. Filke, Stojanovits Jenő és Demény Dezső. (Vö. *Katholikus Egyházi Zeneközlöny* XX [1913] 3. szám, 48.) Hassler *Dixit Maria misé*-je, J. Haydn *Nelson misé*-je, Schubert *G-dúr misé*-je és Goller *Lorettói misé*-je már Pichler idejében is a műsor része volt. Ceciliánus műsorát feltehetően elődje (és zeneakadémiai liturgika-tanára), Szautner Zsigmond karnagy műsorterve alapján állította össze. A nagy tekintélyű Szautner a magyarországi ceciliánus mozgalom egyik vezető egyénisége volt.

⁷⁴ Bräuer Ferenc (1846–1871) és Engeszer Mátyás (1871–1885) karnagysága idején. Vö. Legány D. 1976. 254–273., Legány D. 1986. 58. és 100. és Sebestyén E. 1944. 145.

Összefoglalás

A Belvárosi Főplébániatemplomban az 1940-es évek elején a 10 órai nagymisé (ádvent és nagyböjt kivételével) többszólamú, zenekarkíséretes ordináriusmot és az adott nap liturgikus szövegét feldolgozó offertóriumot⁷⁵ énekeltek. A nagymise többi propriumtétele nagy valószínűséggel koraliter hangzott el az év tekintélyes részében.⁷⁶ A déli misén a cappella vagy orgonakíséretes miserészletek és motetták szólaltak meg.

A nagymisé és a déli misén népének —a pápai és a magyar himnusz kivételével— egyáltalán nem hangzott el.⁷⁷ Annál szívesebben énekeltek viszont népének-feldolgozásokat, melyek a déli szentmisék repertoárjának igen hangsúlyos részét képezték.

Berg Ottó karnagy repertoár-összeállítási elgondolásának fundamentumát az egyházi év különböző időszakaihoz rendelt, rögzített offertórium-sorozatok jelentették, amelyek a nagymisé hangzottak el: A nagy- és a déli misén énekelte repertoár mind a zeneszerzők, mind az énekelte művek tekintetében igen hasonló volt a vizsgált években. Nagyobb része bizonyos időszakokhoz, illetve ünnepekhez rögzült (ezt évről évre ismételték), kisebb részét pedig a többi, repertoáron lévő műből válogatták az adott nap liturgikus kívánalmai szerint. A műsorterv döntő vonalaiban már az előző karnagy, Harmat Artúr idejében kialakult, Berg Ottó keveset változtatott rajta.

Összefoglalva megállapítható, hogy —a *Műsor-rend* füzetekben adatolt, közel teljes három év áttekintése alapján felvázolt repertoár-összeállítási koncepció tanúsága szerint— a Belvárosi Főplébániatemplomban az 1940-es évek elején magas szintű egyházzenei élet folyt, melynek gyökerei több évtizedes múltba tekintettek vissza.

⁷⁵ A nagymise e hagyománya egészen a mai napig megmaradt.

⁷⁶ A *Műsor-rend* füzetek csak néhány esetben említenek gregorián tételeket (a proprium koraliter éneklését magától értődnék tekinthették): a 1942. évből: 02. 15. (ötvenedvasárnap) *Benedictus est* offertórium, 03. 01. (nagyböjt 2. vasárnapja) *Te Deum* és 06. 04. (Úrnapja) *Pange lingua* himnusz; az 1943. évből: 06. 24. (Úrnapja) *Lauda Sion* szekvencia és *Pange lingua* himnusz, a nyári időszakban pedig különböző korális misék; az 1944. évből: 05. 28. (pünkösöd) az összes változó rész, 06. 08. (Úrnapja) a fenti szekvencia és himnusz, 06. 25. (pünkösöd után 4. vasárnap) *Illumina oculos meos* offertórium és 11. 02. (Halottak napja) *Absolve Domine* traktus.

⁷⁷ Ez a megállapítás a mai gyakorlatra is helytálló.

Irodalom

- A Nemzeti Zenede 2005. Tari Lujza — Iványi-Papp Mónika — Sz. Farkas Márta — Solymosi Tari Emőke — Gulyásné Somogyi Klára: *A Nemzeti Zenede*. Budapest, Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Budapesti Tanárképző Intézete 2005.
- Bónis F. 2005. Bónis Ferenc: *A Budapesti Filharmóniai Társaság százötven esztendeje 1853–2003*. Budapest, Budapesti Filharmóniai Társaság 2005.
- Breuer J. 1978. Breuer János: *A Budapesti Filharmóniai Társaság zenekarának 125 esztendeje (1853–1978)*. Budapest, Zeneműkiadó 1978.
- Dömötör Zs. 1977. Dömötör Zsuzsa: „Ismeretlen Liszt-levelek”, in *Magyar Zene* XIII (1977) 2. sz. 202–215.
- Goller, V. Offertorien Goller, Vincenz: *Offertorien für das ganze Kirchenjahr* Op. 21. Regensburg, Alfred Coppenrath's Verlag, é. n.
- Gosztonyi P. 1989. Gosztonyi Péter: *Légiveszély, Budapest! Szemelvények Magyarország második világháborús történetéből (1939–1945)*. Budapest, Népszava, cop. 1989.
- Harmat A. 1944. Harmat Artúr: „Hazai katolikus egyházi zenénk ezer éve”, in Harmat Artúr — *Emlékkönyv születésének 100. évfordulójára*. Budapest, Zeneműkiadó Vállalat 1985, 12–78.
- Harmat A. 1985. Harmat Artúr — *Emlékkönyv születésének 100. évfordulójára*. Budapest, Zeneműkiadó Vállalat 1985.
- Horváth Á. 2006. Horváth Ágnes: „A Budapest-Belvárosi Főplébánia Templom ének- és zenekarának repertoárja az 1942/43-as egyházi évben”, *Magyar Egyházzene* XIV (2006/2007) 105–118.
- Horváth H. 1938. Horváth Henrik: „Budapest művészeti emlékei”, in: Gerevich Tibor (szerk.): *Magyarország művészeti emlékei* II. h. n., Műemlékek Országos Bizottsága 1938.
- Legány D. 1976. Legány Dezső: *Liszt Ferenc Magyarországon 1869–1873*. Budapest, Zeneműkiadó 1976.
- Legány D. 1986. Legány Dezső: *Liszt Ferenc Magyarországon 1874–1886*. Budapest, Zeneműkiadó 1986.
- Operaház 1943–1944. *A Magyar Királyi Operaház évkönyve 1943–1944*. h. n., Magyar Királyi Operaház Igazgatósága é. n.
- Operaház 1959. *A hetvenöt éves magyar állami operaház 1884–1959*. Budapest, a Magyar Állami Operaház kiadása 1959.
- P. Eckhardt M. 1978. P. Eckhardt Mária: „Liszt kapcsolata korának hazai kórusmozgalmával”, *Magyar Zene* XIX (1978) 121–129.

- Rátkai B. 2005. Rátkai Balázs: *A Budapest-Belvárosi Főplébánia-Templom története*. Budapest, Keresztény Értelmiségiek Szövetsége 2005.
- Sebestyén E. 1944. Sebestyén Ede: *Liszt Ferenc hangversenyei Budapesten*. Budapest, a Liszt Ferenc Társaság kiadása 1944.
- Szabolcsi B. — Tóth A. 1930. Szabolcsi Bence — Tóth Aladár: *Zenei lexikon*. Budapest, Győző Andor kiadása 1930.
- Szunyogh X. F. 1944. Szunyogh Xav. Ferenc, ford.: *Latin-magyar misszale*. Budapest, Az Apostoli Szentszék Könyvkiadója 1944.

Katholikus Egyházi Zeneközlöny (XX. évf. 1913. 3. és 4. szám)

Katholikus Kántor (XIII. évf. 1925. 11. szám és XIV. évf. 1926. 1. és 4. szám)

A Liszt Ferenc Zeneakadémia évkönyvei (az 1908/09-es tanévtől az 1914/15-ös tanévig)

A Mátyás templom karnagy naplói 1909–1942-ig

Polgármesteri rendeletek

Melléklet

A 10 órai nagymise és a déli mise műsora az 1943/44-es egyházi évben

A) A nagymisén előadott művek

<i>Szerző</i>	<i>Műcím</i>	<i>Dátum</i>	<i>Liturgikus nap</i>	<i>A hét napja</i>
Palestrina, G. P. da	Missa Brevis	1943.11.28	Ádvent 1. vasárnapja	V
Fux, J.	Ad te levavi			
Canniciari, P.	Missa in a	1943.12.05	Ádvent 2. vasárnapja	V
Goller, V.	Deus tu conversus			
Schubert, F.	Missa in G	1943.12.08	Szeplőtelen Fogantatás	SZ
Kersch Ferenc	Ave Maria			
Rheinberger, J. von	Missa in Esz	1943.12.12	Ádvent 3. vasárnapja	V
Goller, V.	Benedixisti Domine			
Deák-Bárdos György	Missa St Emerini	1943.12.19	Ádvent 4. vasárnapja	V
Fux, J.	Ave Maria			
Mosonyi Mihály	Missa in F	1943.12.25	Karácsony ünnepe	Szo
Gruber, J.	Tui sunt coeli			
Demény Dezső	Missa Pastoralis	1943.12.26	Szent István vértanú	V
Harmat Artúr	Elegerunt apostoli			
Demény Dezső	Missa Pastoralis	1944.01.01	Kiskarácsony	Szo
Demény Dezső	Tui sunt coeli			
Kagerer, Ch. L.	Szent Lőrinc-mise	1944.01.02	Jézus Szents. Nevének Ü.	V
Goller, V.	Confitebor tibi Domine			
Schubert, F.	Missa in C	1944.01.06	Vízkereszt	CS
Gruber, J.	Reges Tharsis			
Halmos László	Nap mise	1944.01.09	Szentesalád vas.	V
Harmat Artúr	Tulerunt Jesum			
Kereszty Jenő	B-dúr mise	1944.01.16	Vízk. utáni 2. vas.	V
Koch, K.	Jubilare Deo universa terra			
Mozart, W. A.	Missa in D	1944.01.23	Vízk. utáni 3. vas.	V
Kersch Ferenc	Dextera Domini			
Filke, M.	Missa in D	1944.01.30	Vízk. utáni 4. vas.	V
Kersch Ferenc	Dextera Domini			
Beliczay Gyula	Missa in F	1944.02.02	Gyertyaszentelő B.	SZ
Kersch Ferenc	Diffusa est gratia			
Rheinberger, J. von	Missa in A	1944.02.06	Hetvenedvasárnap	V
Palestrina, G. P. da	Bonum est			
Griesbacher,	Szent Benedek-mise	1944.02.13	Hatvanadvasárnap	V
Palestrina, G. P. da	Perfice gressus			

Rheinberger, J. von	Missa in A	1944.02.20	Ötvenedvasárnap	V
Palestrina, G. P. da	Benedictus es			
Palestrina, G. P. da	Missa Brevis	1944.02.27	Nagyböjt 1. vas.	V
Palestrina, G. P. da	Scapulis suis			
Canniciari, P.	Missa in a	1944.03.05	Nagyböjt 2. vas.	V
Palestrina, G. P. da	Meditabor			
Deák-Bárdos György	Missa in C	1944.03.12	Nagyböjt 3. vas.	V
Palestrina, G. P. da	Justitiae Domini			
Hassler, H. L.	Missa Dixit Maria	1944.03.19	Nagyböjt 4. vas.	V
Palestrina, G. P. da	Laudate Dominum			
Goller, V.	Missa Loreto	1944.03.25	Gyümölcsoltó B.	Szo
Goller, V.	Ave Maria... et benedictus			
Anerio, F.	Missa VIII. toni	1944.03.26	Nagyböjt 5. vas.	V
Palestrina, G. P. da	Confitebor tibi Domine			
Canniciari, P.	Missa in a	1944.04.02	Virágvasárnap	V
Palestrina, G. P. da	Improperium expectavit			
Halmos László	Nap mise	1944.04.16	Húsvét után 1. vas.	V
Palestrina, G. P. da	Angelus Domini			
Filke, M.	Missa in d	1944.04.23	Húsvét után 2. vas.	V
Palestrina, G. P. da	Deus Deus meus			
Rheinberger, J. von	Missa in f	1944.04.30	Húsvét után 3. vas.	V
Palestrina, G. P. da	Lauda anima mea			
Bibl, R.	Missa in F	1944.05.07	Húsvét után 4. vas.	V
Palestrina, G. P. da	Jubilate Deo universa terra			
Schubert, F.	Missa in G	1944.05.14	Húsvét után 5. vas.	V
Palestrina, G. P. da	Benedicite gentes			
Kereszty Jenő	B-dúr mise	1944.05.18	Áldozócsüdtörtök	CS
Clemens non Papa, J.	Ascendit Deus			
Mozart, W. A.	Missa in D	1944.05.21	Húsvét után 6. vas.	V
Clemens non Papa, J.	Ascendit Deus			
Haydn, J.	Nelson mise	1944.05.28	Pünkösd	V
koraliter	Confirma hoc			
Beliczay Gyula	Missa in F	1944.05.29	Pünkösdhétfő	H
Filke, M.	Intonuit de caelo			
Mozart, W. A.	Koronázási mise	1944.06.04	Szentháromság vas.	V
Palestrina, G. P. da	Benedictus sit Pater			
Goller, V.	Missa in Esz	1944.06.08	Úrnapja	CS
Kereszty Jenő	Sacerdotes Domini			
Schubert, F.	Missa in B	1944.06.11	Pünkösd után 2. vas.	V
Lasso, O. di	Domine convertere			
Demény Dezső	Szent Erzsébet mise	1944.06.18	Pünkösd után 3. vas.	V
Lasso, O. di	Sperent in te			

A BUDAPEST-BELVÁROSI FŐPLÉBÁNIATEMPLOM ... REPERTOÁRJA 69

Halmos László	Nap mise	1944.06.25	Pünkösöd után 4. vas.	V
koraliter	Illumina oculos meos			
Beethoven, L. van	Missa in C	1944.06.29	Szent Péter és Pál ap.	CS
Goller, V.	Constitues eos			
Kereszty Jenő	B-dúr mise	1944.08.15	Nagyboldogasszony	K
Goller, V.	Assumpta est Maria			
Demény Dezső	Missa in E	1944.09.03	Pünkösöd után 14. vas.	V
Goller, V.	Immittet Angelus			
Schubert, F.	Missa in G	1944.09.08	Kisboldogasszony	P
Kersch Ferenc	Beata es Virgo Maria			
Beliczay Gyula	Missa in F	1944.09.10	Pünkösöd után 15. vas.	V
Goller, V.	Exspectans exspectavi			
Mozart, W. A.	Missa in C	1944.09.17	Pünkösöd után 16. vas.	V
Goller, V.	Domine in auxilium			
Mozart, W. A.	Missa in C	1944.10.01	Pünkösöd után 18. vas.	V
Goller, V.	Sanctificavit Moyses			
Király (König) Péter	Missa Sollemnis	1944.10.08	Magyarok Nagyasszonya	V
Kersch Ferenc	Ave Maria			
Mozart, W. A.	Missa in C	1944.10.15	Pünkösöd után 20. vas.	V
Hegedüs Árpád	Super flumina			
Filke, M.	Missa in d	1944.10.29	Krisztus Király	V
Harmat Artúr	Postula a me			
Kereszty Jenő	B-dúr mise	1944.11.01	Mindenszentek	SZ
Lasso, O. di	Iustorum animae			
Cherubini, L.	Requiem	1944.11.02	Halottak napja	CS
Cherubini, L.	Requiem: Domine Jesu Christe			
Rheinberger, J. von	Missa in f	1944.11.05	Szent Imre herceg	V
Goller, V.	Veritas mea			
Goller, V.	Lorettói mise	1944.11.12	Pünkösöd után 24. vas.	V
Goller, V.	De profundis			
Bibl, R.	Missa in F	1944.11.19	Pünkösöd után 25. vas.	V
Harmat Artúr	De profundis			

B) A déli misén előadott művek

Szerző	Műcím	Dátum	Liturgikus nap	A hét napja
Gasparini, Q.	Adoramus te Christe	1943.11.28	Ádvent 1. vasárnapja	V
Harmat Artúr	Qui sedes			
Suriano, F.	Alma Redemptoris			
Harmat Artúr	Prope est			
Rheinberger, J. von	Kyrie	1943.12.05	Ádvent 2. vasárnapja	V

Palestrina, G. P. da	Alma Redemptoris			
Kersch Ferenc	O salutaris hostia			
Kereszty Jenő	Boldogságos Szűz Mária			
Hassler, H. L.	Kyrie	1943.12.08	Szeplőtelen Fogantatás	SZ
Goller, V.	Ave Maria			
Kersch Ferenc	Ave Maria			
Demény Dezső	Ó dicsőült szép kincs			
Hassler, H. L.	Dixit Maria	1943.12.12	Ádvent 3. vasárnapja	V
Clemens non Papa, J.	Adoramus te Christe			
Anerio, F.	O salutaris hostia			
Bárdos Lajos	Ó dicsőséges Asszonyosság			
Kersch Ferenc	Szent Ambrus mise:	1943.12.19	Ádvent 4. vasárnapja	V
	Kyrie			
Goller, V.	Ave Maria			
Kersch Ferenc	Szent Ambrus mise: Benedictus			
Harmat Artúr	Üdvözlégy Mária			
Bárdos Lajos	Szent Karácsony éjjel	1943.12.25	Karácsony ünnepe	Szo
Caldara, A.	Kánon			
Deák-Bárdos György	Pásztorok			
Harmat Artúr	Adeste fideles			
Bárdos Lajos	Kyrie	1943.12.26	Szent István vértanú	V
Nádasdy Kálmán	Az angyal			
Deák-Bárdos György	Pásztorok			
Demény Dezső	Corde Patris			
Bárdos Lajos	Kyrie	1944.01.01	Kiskarácsony	Szo
Harmat Artúr	Az égből színméz			
Deák-Bárdos György	Pásztorok			
Harmat Artúr	Mind a világ			
Harmat Artúr	Mennyből az angyal	1944.01.02	Jézus Szents. Nevének Ü.	V
Harmat Artúr	Krisztus Jézus született			
Harmat Artúr	Az Ige megtestesült			
Harmat Artúr	Pásztorok			
Palestrina, G. P. da	Alma Redemptoris	1944.01.06	Vízkereszt	CS
Demény Dezső	Corde Patris			
Liszt Ferenc	Ave verum			
Demény Dezső	Az Ige megtestesült			
Palestrina, G. P. da	Missa Brevis: Kyrie	1944.01.09	Szentcsalád vasárnapja	V
Goller, V.	Tulerunt Jesum			
Palestrina, G. P. da	Missa Brevis: Benedictus			
Demény Dezső	Üdvözölt légy			
Perti, G. A.	Adoramus te Christe	1944.01.16	Víz. utáni 2. vas.	V
Perti, G. A.	Inter vestibulum			

A BUDAPEST-BELVÁROSI FŐPLÉBÁNIATEMPLOM ... REPERTOÁRJA 71

Goller, V.	Jubilate Deo, universa terra			
Demény Dezső	Óh áldott szent Istenem			
Rheinberger, J. von	Kyrie	1944.01.23	Vízki. utáni 3. vas.	V
Goller, V.	Dextera Domini			
Szautner Zsigmond	Tantum ergo			
Demény Dezső	Ó ki ez oltáron			
Deák-Bárdos György	Szent István mise: Kyrie	1944.01.30	Vízki. utáni 4. vas.	V
Kersch Ferenc	Dextera Domini			
Kersch Ferenc	Pater noster			
Harmat Artúr	Óh áldott szent Istenem			
Arcadelt, J.	Ave Maria	1944.02.02	Gyertyaszentelő B.	SZ
Kereszty Jenő	Boldogságos K. Anyja			
Bárdos Lajos	Nyújtsd ki mennyből			
Harmat Artúr	Üdvözlégy Mária			
Rheinberger, J. von	Missa in A: Kyrie	1944.02.06	Hetvenedvasárnap	V
Goller, V.	Bonum est			
Rue, P. de la	O salutaris hostia			
Kersch Ferenc	Pater noster			
Anerio, F.	Christus factus est	1944.02.13	Hatvanadvasárnap	V
Goller, V.	Perfice gressus			
Croce, G.	O vos omnes			
Harmat Artúr	Istenség mélysége			
Liszt Ferenc	Ave verum	1944.02.20	Ötvenedvasárnap	V
Sztára József	O salutaris hostia			
Bruckner, A.	Pange lingua			
Demény Dezső	Ó ki ez oltáron			
Hassler, H. L.	Kyrie	1944.02.27	Nagyböjt 1. vas.	V
Kodály Zoltán	Stabat Mater			
Kereszty Jenő	O salutaris hostia			
Demény Dezső	Keresztények, sírjátok			
Canniciari, P.	Missa in A: Kyrie	1944.03.05	Nagyböjt 2. vas.	V
Goller, V.	Meditabor			
Palestrina, G. P. da	O crux ave			
Harmat Artúr	Hol Szent Péter			
Palestrina, G. P. da	Missa Brevis: Kyrie	1944.03.12	Nagyböjt 3. vas.	V
Perti, G. A.	Inter vestibulum			
Goller, V.	Justitiae Domini			
Kereszty Jenő	Krisztus Anyja			
Josquin Desprez	Tu pauperum	1944.03.19	Nagyböjt 4. vas.	V
Anerio, F.	Christus factus est			
Palestrina, G. P. da	O Domine Jesu Christe			
népének 4 szólamban	A keresztfához megyek			

Arcadelt, J.	Ave Maria	1944.03.25	Gyümölcsoltó B.	Szo
Kersch Ferenc	Ave Maria			
Liszt Ferenc	Ave Maria			
Kereszty Jenő	Örülj, vígadj			
Gasparini, Q.	Adoramus te Christe	1944.03.26	Nagyböjt 5. vas.	V
Goller, V.	Confitebor tibi Domine			
Colonna, G. P.	Pange lingua			
Demény Dezső	Keresztények sírjátok			
Perti, G. A.	Adoramus te Christe	1944.04.02	Virágvasárnap	V
Gallus, J. (Handl)	Jesu dulcis memoria			
Victoria, T. L. de	Popule meus			
Kodály Zoltán	Stabat Mater			
Perez, D.	Tenebrae factae sunt			
Bárdos Lajos	Boldogasszony siralma			
Hassler, H. L.	Dixit Maria	1944.04.16	Húsvét után 1. vas.	V
Goller, V.	Angelus Domini			
Kersch Ferenc	O salutaris hostia			
Demény Dezső	Ó ki ez oltáron			
Schütz, H.	Oculi omnium	1944.04.23	Húsvét után 2. vas.	V
Gasparini, Q.	Adoramus te Christe			
Liszt Ferenc	Pater noster			
Harmat Artúr	Előtted Jézusom			
Perti, G. A.	Adoramus te Christe	1944.04.30	Húsvét után 3. vas.	V
Goller, V.	Jubilate Deo universa terra	(dátum nélkül)		
Szautner Zsigmond	Tantum ergo			
Palestrina, G. P. da	O Domine Jesu Christe			
Lotti, A.	Regina coeli	1944.05.07	Húsvét után 4. vas.	V
Arcadelt, J.	Ave Maria			
Goller, V.	Jubilate Deo universa terra			
Harmat Artúr	Üdvözlégy Mária			
Ismeretlen szerző	Regina coeli	1944.05.14	Húsvét után 5. vas.	V
Goller, V.	Benedicite gentes			
Harmat Artúr	O salutaris hostia			
Kereszty Jenő	Ó Mária drága név			
Rheinberger, J. von	Missa in G: Kyrie	1944.05.18	Áldozócsütörtök	CS
Goller, V.	Ascendit Deus			
Mozart, W. A.	Ave verum			
Harmat Artúr	Galileai férfiak			
Lasso, O. di	Kyrie	1944.05.21	Húsvét után 6. vas.	V
Gasparini, Q.	Adoramus te Christe			
Kereszty Jenő	Pange lingua			

A BUDAPEST-BELVÁROSI FŐPLÉBÁNIATEMPLOM ... REPERTOÁRJA 73

Harmat Artúr	Előtted Jézusom			
Aichinger, G.	Factus est	1944.05.28	Pünkösd	V
Goller, V.	Confirma hoc			
Harmat Artúr	Szállj ránk			
Harmat Artúr	Téged kérünk			
Goller, V.	Confirma hoc	1944.05.29	Pünkösdhétfő	H
Goller, V.	Intonuit de caelo			
Demény Dezső	Jöjj el Szent Lélek			
Harmat Artúr	Ó Szent Lélek Uristen			
Franck, M.	Jam sol recedit	1944.06.04	Szentháromság vas.	V
Goller, V.	Benedictus sit Pater			
Harmat Artúr	Csodákkal tündöklő			
Harmat Artúr	Istenség mélysége			
Perti, G. A.	Adoramus te Christe	1944.06.11	Pünkösd után 2. vas.	V
Goller, V.	Domine convertere			
Kereszty Jenő	Jesu dulcis memoria			
Harmat Artúr	Jézusomnak szívéen			
Anerio, F.	Missa VIII. toni: Kyrie	1944.06.18	Pünkösd után 3. vas.	V
Goller, V.	Sperent in te			
Victoria, T. L. de	Jesu dulcis memoria			
Harmat Artúr	Jézusomnak szívéen			
Perti, G. A.	Adoramus te Christe	1944.06.25	Pünkösd után 4. vas.	V
Goller, V.	Illumina oculos meos			
Victoria, T. L. de	Jesu dulcis memoria			
Harmat Artúr	Istenség mélysége			
Liszt Ferenc	Ave verum	1944.06.29	Szent Péter és Pál	CS
Liszt Ferenc	Tu es Petrus			
Liszt Ferenc	Domine convertere			
Liszt Ferenc	Pápai himnusz (orgona)			
Hassler, H. L.	Motetta (Dixit Maria)	1944.08.15	Nagyboldogasszony	K
Arcadelt, J.	Ave Maria			
Szlára József	O salutaris hostia			
Kereszty Jenő	Boldogasszony Anyánk			
Canniciari, P.	Missa in A: Kyrie	1944.09.03	Pünkösd után 14. vas.	V
Canniciari, P.	Missa in A: Benedictus			
Canniciari, P.	Missa in A: Agnus Dei			
Kereszty Jenő	Ah hol vagy magyarok			
Nanino, G. M.	Diffusa est gratia	1944.09.08	Kisboldogasszony	P
Lavotta Rezső	Ave Maria			
Kersch Ferenc	Beata es Maria			
Kereszty Jenő	Édesanyja, nagyasszonya			
Goller, V.	Exspectans expectavi	1944.09.10	Pünkösd után 15. vas.	V

Liszt Ferenc	Ave Maria			
Demény Dezső	Angyaloknak			
Kereszty Jenő	Ó Mária drága név			
Liszt Ferenc	Missa Choralis: Kyrie	1944.09.17	Pünkösöd után 16. vas.	V
Kereszty Jenő	Jesu dulcis memoria			
Hegedüs Árpád	Tantum ergo			
Demény Dezső	Felvitetett			
Hegedüs Árpád	Super flumina			
Harmat Artúr	Krisztus király			
Rheinberger, J. von	Missa in G: Kyrie	1944.10.01	Pünkösöd után 18. vas.	V
Goller, V.	Sanctificavit Moyses			
Kodály Zoltán	Tantum ergo			
Demény Dezső	Most az Úr Krisztusnak			
Kersch Ferenc	Kinek első szent királyunk	1944.10.08	Magyarok Nagyasszonya	V
Kersch Ferenc	Ave Maria			
Bogisich Mihály	Boldogasszony Anyánk			
Harmat Artúr	Ó áldott Szűzanya			
Rheinberger, J. von	Missa in A: Kyrie	1944.10.15	Pünkösöd után 20. vas.	V
Rheinberger, J. von	Missa in A: Benedictus			
Rheinberger, J. von	Missa in A: Agnus Dei			
Hegedüs Árpád	Super flumina			
Lasso, O. di	Kyrie	1944.10.29	Krisztus király ünnepe	V
Harmat Artúr	Postula a me			
Mozart, W. A.	Ave verum			
Kereszty Jenő	Krisztusunk nagy király			
Kromolitzky	d-moll mise: Kyrie	1944.11.01	Mindenszentek	Szo
Goller, V.	Justorum animae			
Koch, K.	Jubilate Deo universa terra			
Kereszty Jenő	Neked óh Jézus			
Rheinberger, J. von	Missa in A: Kyrie	1944.11.05	Szent Imre herceg	V
Goller, V.	Veritas mea			
Sztára József	O salutaris hostia			
Harmat Artúr	Üdvözlégy Mária			
Perti, G. A.	Adoramus te Christe	1944.11.12	Pünkösöd után 24. vas.	V
Goller, V.	De profundis			
Liszt Ferenc	O salutaris hostia			
Demény Dezső	Most az Úr Krisztusnak			
Palestrina, G. P. da	Missa Brevis: Kyrie	1944.11.19	Pünkösöd után 25. vas.	V
Harmat Artúr	De profundis			
Caldara, A.	Ego sum			